

Tartalom :

Ára 20 Lei

Közgazdasági kontárok,

a racionalizálás helytelen értelmezése főokai
a gazdasági válságnak

Süket füleknek!

A nagyváradi premontrei rend kálváriája

Hatóság, közönség,

gyógyszerészek és orvosok karöltve kell
küzdjenek a pótolható drága külföldi
gyógyszer-speciálisok ellen

Munkában az interimár-bizottság

Áthelyezik a poliklinikát és megvalósul Aradon az állami
orvoslaboratórium — Radu Cornél dr. sikeres akciói

A Ford karaván

bemutatja Erdélyben hanyatlásának okát — Ford-legé-
nyek garázdálkodása Aradon, Libra C konkurenciától
való féltélem uccai botrányokat rendezett

A csendőr golyója

elnémított egy hangtalan székelty

Egy tordai bank

emlékkönyvből kiszakítottunk egy lapot

Gyilkol az aradi strand homokja

Az aradi cukorgyártól

nem szagosak az uccák. Bízalmi krízis a gyárigazgatóság
és a közönség között

Védekeznek a külföldi bankok a román sorsjegytalalom ellen

Rádióhírek. Közgazdaság. Film. Utazás, üdülés. Divat.
Foto. Sport. Kozmetika. Mosolyország stb., stb.

Női és leányka nyári ruhaujdonságok megérkeztek

IULIU PLESZ GYULA

céghez Arad,

a színház hátsó bejáratával szemben. A CONSUM hitelkönyvecskéjével vásárolható nálam **6 havi részletre.**

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

HARISNYA

kötött szövött és rövidáru-üzletemet

Str. Eminescu elejére

a Fehér Keresztépületébe helyeztem át.

Bogyó A.

Bármilyen vasuti jegy és bármilyen vizum

le előnyösebb

A VAGONS-LITS-COOK

Utazási Világvállalat hivatalos menetjegyirodájában a Minorita-palotában.

Az Erdélyi Élet kizárólagos romániai elárúsítója a „PALLAS” Lapterjesztő Vállalat C L U J.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . 20 lei
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6. d.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei.
Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerk. és kiadóhiv.: ARAD, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2. - Tel. 520.

Előfizetési árak egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Közgazdasági kontárok,

**a racionalizálás helytelen értelmezése
főokai a gazdasági válságnak**

A világszerte uralkodó gazdasági válság megszüntetésére irányuló eddigi törekvések sikertelenségének oka nagyrészt az, hogy azokat a tényezőket, melyek a válságot

tudatosan, vagy tudatlanságból előidéztek és fentartják, a különféle kisebb-nagyobb jelentőségű és körül szanalási akciók során figyelmen kívül hagyták. Ha — mint az feltételezhető — itt-ott gondolkodnak is rájuk, a nyilvánosság előtt elhallgatják. Pedig ha a gazdasági élet exponensei őszintén arra törekednek, hogy a válságot gyökeresen megszüntessék, akkor azokkal a komponensekkel is számolniuk kell, amelyek a válság ismert és közvetlen okainak előidézésében oly jelentékeny szerepet játszanak.

A különböző érdekeltségek által megállapított válságok összefoglalva a következők volnának.

a túltermelés, az utóbbi évek értékesíthetetlen gabonatermés feleslegei, a mezőgazdasági termékek és iparcik-

**Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA**

kek közti áregyensúly felborulása, az általános életstandard leromlása, a gazdasági szempontokból ugyanannyi tudatlansággal, mint rosszakarattal megszerkesztett békeszerződések, valamint az általuk szaporított vámpatarok, gazdasági sovinizmus, ami a tultermelesnek egyik jelentékeny tényezője és végül az orosz dumping.

Ha e felsorolt okokat szemügyre vesszük, ugy ezek közt is találunk itt-ott okozati összefüggést, azonban tulajdonképpen egyik sem tekinthető a válság valamely alapokának; ezek már mind közvélemények.

Ha a napjainkban folyó gazdasági küzdelmet alaposan megvizsgálják, itt is egyrészt a nemzetközi, tudatos, másrészt a rövidlátó, tájékozatlan tőkének azt a szinte perverz törekvését látjuk, amely már-már a felborulással fenyegető gazdasági helyzetet egyelőre a szovjetgazdálkodás felé tereli, ami ellen a józan ítélőképességgel és reális gazdasági tudással bíró ellemek legnagyobb erőfeszítéssel eddig számottevő eredménnyel nem jártak.

A Hoover-terv elé gördített akadályok, a tervet követő tárgyalások, azok tessék-lássék eredményei, az ugyanakkor bekövetkezett hitelmegvonások, bankkriszisek, valamint mindezeket megelőző Österreichische Creditantalt esete olyan perspektivát mutatnak, amelynek háttérében megtalálhatjuk a nemzetközi jellegű tőkeérdekeltségek hatalmi törekvéseit. És ezzel tulajdonképpen eljutottunk a nagy válság egyik főkomponenséhez. Ez az a tudatos erőfényező, amelyre az előbbiekben utaltam. A tájékozatlan és a tudatlan tőke pedig — mint az a legutóbbi hetekben oly szembeötlően láthattuk — majdnem mindenhol ennek a nyomában jár és ez támogatja. Ezekkel szemben a hivatását helyesen betöltő tőke, sajnos, kisebbségben van.

Vannak azonban a gazdasági válságnak még olyan okai is, melyekről kivált a nem hivatottak, de mégis választottak érthető okokból szintén nem szeretnek beszélni, noha nagyon is kézenfekvők.

A legtöbb mesterség és tudományág szigorúan megkívánja, hogy csakis szakképzett emberek gyakorolhassák. Például: jogi képviselőt nem gyakorolhat orvos.

Csak a közgazdasági pálya az, amelyen minden szakmabeli, sőt semmiféleszakmával sem rendelkező ember szabadon kontárkodhatik és ennek az eredménye azután az, hogy a közgazdaság tudományaiban teljesen, vagy az egyéb szakmájuk mellett csak felületesen és hiányosan képzett egyének közgazdaságilag jelentékeny pozíciókba jutva, a kellő gazdasági respektiva és érzék

hiányában annyira szubjektíve és szűk látókörrel kezelik a saját, illetőleg a vezetésükre bízott gazdasági tényező érdekeit, hogy ezzel nemcsak a közgazdaság szempontjából okoznak jelentékeny károkat, hanem sok esetben még a saját érdekeiket is aláássák.

Vannak jogászok és műszaki emberek, akik kiválóan töltenek be jelentékeny közgazdasági pozíciókat; ezeknek azonban át kellett nyergelni erre a pályára, mert a közgazdasági tudás és állandó tájékozottság egész embert kíván.

Van a gazdasági válságnak még egy kórokozója, amelyről ugyan elég sok szó esik, de nem abban az irányban, ahogy kellene.

A világháború és az azt közvetlenül követő idők nehéz termelési viszonyai dobták bele a világ gazdasági életébe a

racionalizálás

jelszavát. Ez volt az az orvosság, amitől csodás eredményeket vártak. De amint a legtöbb orvosság csak megfelelő módon és mértékben alkalmazva segít a beteg szervezetén, úgy a racionalizálás is csak ott ért el üdvös hatást, ahol azt

kellő hozzáértéssel és lelkiismeretes-séggel alkalmazták.

A korunkat jellemző kapzsi önzés és felületesség, valamint az utóbbiból származó ismerethiány idézték elő azt a gazdasági és társadalomtudományi szempontokból súlyos mérhetetlen károkat okozó eljárást, mely a racionalizálás révén elért üzemi megtakarításokat és előnyöket ahelyett, hogy a gazdasági élet összes érdekelt szerveinek a javára fordítva, az általános jólét fokozta volna, kevés kivétellel

a vállalat tulajdonosai, részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél pedig a vállalati vezetők jövedelmének szaporítására és ezáltal sohasem létezett mammutjövödelmek létrehozatalára fordította.

És a rövidlátás itt még nem állt meg, mihelyt a helytelen gazdálkodás káros következményei mutatkoztak — de sok helyen kapzsiságból már ezt megelőzőleg is — az újabb és újabb üzemihasználási módszerek által feleslegessé vált munkaerők elbocsáttattak. Tehát

a racionalizálás a legtöbb helyen aránylag kevés embernek az indokolatlanul nagymérvű vagyonszerzését szolgálta csupán; ellenben a munkanélküliség fokozásával és azáltal, hogy az elért anyagi haszonból jelentékenyebb osztalékfizetés formájában a gazdasági

életet pénzügyileg nem támogatta : szá- mottevő társadalmi rétegek életstan- dardjának a leromlását eredmé- nyezte.

Az ezáltal megcsappant fogyasztóképesség pedig szintén a tultermeléshez vezetett.

A fentiekkel nagyjában megvilágítottam, hogy a gazdasági válságnak eredeti okait, melyekre eddig nem terjeszkedtek ki, hol kell keresni. Lehet, hogy vannak még egyéb okok is. És ha vannak, azokat is napvilágra kell hozni, mert csak ha ismerjük a bajok összes csiráit, tudunk ellenük hatatosan védekezni.

—r.

Süket füleknek !

A nagyváradai premontrei rend kálváriája

A nagyváradai premontrei rendház sárga falai alatt az ucca lármája mintha megakadna a rácsos kerítésen, csend van, csak az ágak zizegnek tar karjaikkal a szélben. Két fehér reverendás páter sétál fel s alá a keskeny járdán a rendház bejárata előtt. Nem szólnak egy szót sem. Tudja itt mindenki, mit gondol a másik. Minek beszélni? A szót elkapja a szél és elsodorja. A gondolat megmarad.

Az épület másik szárnyának kapuján autók pöfögnek ki-be. A gimnázium tornatermében autógarage van. A homlokzatról leverték a felírást. Helyette olcsó fekete tábla éktelenkedik a kapu felett, két ócska szegre akasztva.

Bezárják a gimnáziumot

1922 októberében a rend akkori igazgatója a király koronázása alkalmával az ünnepélyre egybegyült tanulóifjúságnak beszédet mondott. Higgadt, lojális beszéd volt az, nem támadta sem az új országot, sem az új királyt, de magyarul volt és magyar mondta. Ez elég volt az ország urainak arra, hogy hatalom eszközeivel kiméretlen harcot indítsanak a rend ellen.

Végeszakadatlan hajsza indult meg. Hoványi Gyula dr. jogakadémiai tanár a rendház telekkönyvi térképén keresztülvont vonalat oda magyarázta, hogy ez

a rend épületében elhelyezett jogakadémia és a rend által használható épületrész közötti határvonalat jelenti.

Ezzel a gimnázium nagyobb fele a jogakadémiának jutott volna. A rend szívós küzdelem árán be tudta bizonyítani Hoványi dr. állításának valótlanságát, noha Popovici prefektus Hoványi közbejárására már kiadta a rendeletet, mely-

nek értelmében a rend tartozott volna nyolc napon belül ki-
üríteni az épületrészt. Anghelescu közoktatásügyi miniszter
a rend felebbezésére utasította Popovici prefektust a rendelet
azonnali visszavonására.

Hoványi ekkor azzal a kéressel állt elő, hogy a rend
legalább két helyiséget adjon át a jogásztársaság segítőegye-
sülete céljaira. A kérés elől a rend csak a legnagyobb erő-
feszítés árán tudott kitérni, tekintettel arra, hogy a kérés
megtagadása rendkívül kényes volt.

Azután azzal álltak elő, hogy a rend adja át szertárait
a Fa- és Fémipar Iskola céljaira. A rend azzal válaszolt erre
a kérésére, hogy a helyiséget nem tudja nélkülözni, de
hajlandó az ipariskola szertára számára bizonyos mennyi-
ségű anyagot átengedni. Hoványiek eme támadásának a töb-
bivel hasonlóan az volt a célja, bebizonyítani, hogy a rend-
nek nincsen szüksége az épületre és így azt könnyűszerrel
elvehessék tőle.

Az igazgató koronázási beszéde miatt tett feljelentés
mellett egy másik nemkevésbé súlyos feljelentést tettek a
rend ellen.

*Azzal vádolták meg, hogy a szertárak értékes be-
rendezését Magyarországra mentették át és ezzel
súlyosan megkárosították a román kulturát.*

A rend tudta ugyan magát tisztázni ez alól a vád alól, de
ez sem használt semmit, mert az 1923. január 13-án megér-
kezett miniszteri rendeletre bezárták a gimnázium kapuit
Nagyvárad magyar ifjúsága előtt.

Küzdelem a gimnázium megnyitásáért

A rend állandóan arra törekedett, hogy a gimnázium
bezárásának veszélyét kikerülje s újra megnyithassa az is-
kolát. A kulturminisztériumba beadott kérvényekre és feleb-
bezésekre nem érkezett válasz és amikor a rend tagjai sze-
mélyesen mentek le Bukarestben, a minisztériumban azt a
felvilágosítást kapták, hogy

kérvényeik elvesztek.

A rend később olyan formában is kérte a gimnázium meg-
nyitására az engedélyt, hogy az egyházmegyei vagy egyház-
községi iskola legyen. Bukarestben azonban a kérést ilyen
esetben sem voltak hajlandók tárgyalni.

Legutóbb 1929 december 23-án újabb felebbezést nyuj-
tottak be a kulturminiszterhez, hivatkozással az ugynevezett
unifikációs konkordátumra, amely expressis verbis kimondja
hogy

szerzetes rendek szabadon tarthatnak fenn iskolát.

Az új tankerületi beosztás folytán a nagyváradai főigazgató-
ság Temesvárra került. Az ügy azonban itt is megakadt. Is-
mételt sürgetésre végül 1930 tavaszán azt a választ kapták,
hogy a kulturminiszter azzal az indoklással, hogy a rend ti-
tokban magyar iskolát tart fenn,

egyszersmindenkorra megvonta a premontreiektől a tanítást és iskolafenntartás jogát.

A rend minden rendelkezésére álló eszközzel tiltakozott a vád és az ebből folyó rendelet ellen, de csak annyit ért el, hogy Bukarestből egy megbízottat küldtek ki az ügy kivizsgálására, aki azonban dolgavégezetlenül és néhány ígéret hátrahagyásával tért vissza a román fővárosba.

A rendelet nem jogi személy

A nagyváradi premontrei rendnek azonban a gimnázium visszaszerzésére fordított erejét meg kellett osztania, hogy egy másik még képtelenebb támadást verjen vissza. A rend Váradszentmártonban lévő háromszáz holdnyi ősi birtokán egy elemiiskolát tartott fenn, már több, mint száz éve, ahol

teljesen ingyen

tanítottak és könyvekkel, valamint tanszerekkel látta el diákjait. Az iskolatörvény már az impériumváltozás első évében román állami iskola céljaira kobozta el az iskolát és rövid idő múlva az agrárreform következtében kisajátította a körülötte fekvő háromszáz holdnyi birtokot is.

Hasonló címen a rend egyebütt lévő hatezer holdnyi birtokából csupán hatvannyalc hold szántóföldet és ezerhatszáz hold erdőt hagyott meg.

Ekkor a rend is megkezdte egyikét azoknak a meddő agrárpereknek, amelyet ezrével indítottak a tönkretett magyar birtokosok és amelyek vagy sajnálkozó vállrándítással értek végett, vagy azzal, hogy

a birtokosok megfelelő baksis ellenében méregdrágán visszavásárolhatta saját földjeit.

A rend agrárpere azonban ettől egészen elütő, de nem kevésbé különös formában indult meg. Az elsőfoku bíróság ugyanis azzal az indoklással dobta vissza a periratot, hogy

a rend nem jogi személy és így nem állhat módjában az állam ellen pert indítani, vagy magát bárhol jogilag képviselni.

A visszautasítás indoklása óriási feltűnést keltett egész Erdélyben és mindenki feszült kíváncsisággal leste a fejleményeket. A rend felsőbbfoku bíróság elé vitte sérelmét, amely azonban rövid tárgyalás után

helybenhagyta]

az elsőfoku bíróság indokolását és szintén visszautasította a keresetét.

Rektifikálják az ítéletet?

A premontreiek ezután a legfelsőbb bírósághoz fordultak orvoslásért és ezzel egyidejűleg az igazságügyminisztériumban is megtették a kellő lépéseket. Az egyik magas-

rangu miniszteri tisztviselő az eset hallattára felháborodásnak adott kifejezést és kijelentette, hogy a két bíróság ítélete

jogi képtelenség,

hiszen kézenfekvő, hogy a rend jogi személy. A miniszter 1930. május 16-án szintén elismerte, hogy a rend jogi személy és erre vonatkozó véleményét meg is küldte a legfelsőbb bíróságnak, ahol azonban az ügy — épp úgy, mint a gimnázium ügye a temesvári tankerületi főigazgatóságon —

mind a mai napig elintézetlen.

A szél halkán sóhajtozik az ősi platánok ágai között.

Z—a.

Hatóság, közönség

**gyógyszerészek és orvosok karöltve
kell küzdenek a pótolható drága külföldi gyógyszer-speciálítások ellen**

Súlyos válsággal küzdenek a romániai gyógyszerészek. Az egyre emelkedő közterhek mellett mindig kevesebb lesz a forgalom, úgy, hogy rövidesen ez az egyébként védett és kivételes helyzetben lévő gyógyszeriparág is a csőd szélére kerül.

A gyógyszerészek romlásának legfőbb okai: az állami gyógyszertárak konkurenciája és a külföldi speciálítások favorizálása. A kerületi Betegsegélyzők mellett és a kórházakban működő állami gyógyszer-

szertárak látják el a betegek jelentékeny részét gyógyszerrel, a magánpatikák részére ugyszólván alig marad más, mint a speciálítások kiszolgálása.

Az „Erdélyi Élet“-hez beérkezett gyógyszerész panaszok szerint az orvosok tekintélyes száma részint nemtörődömségből, részint kényelemszeretetből nem irnak receptet, hanem valamilyen jól behirdetett külföldi speciálitást rendelnek a betegnek. Ez, azután egyaránt káros a betegnek, a gyógyszerésznek, az államnak. A betegre nézve azért, mert sokkal drágább, mint az ugyanazon alkatrészekből összeállított, csomagolás és hangzatos név nélküli orvosság. A gyógyszerészre nézve káros azért, mert a speciálításokon csak 20 százalékos haszna lehet, amit felemészti a rezsiköltség meg az adó. Az államra nézve is káros, mert a külföldi gyógyszergyárak nem fizetnek itt adót, csupán a képviselőik jutalékai után. Ez pedig édes-kevés.

Egy évvel ezelőtt szó volt már ennek az anomáliának orvoslásáról, olyanformán, hogy megszorítják a külföldi gyógyszerek behozatalát. Természetesen a nélkülözhetetlen

specialitások kivételével. Ez a terv, amely egyaránt szolgálta volna a közönség, a gyógyszerészek és az állam érdekeit, mai napig is csak terv maradt. Sőt talán már az sem, mert az utóbbi időben lekerült a napirendről.

Az „Erdélyi Élet“ munkatársa felkeresett több gyógyszerészt, akik egyöntetűen súlyosnak látják helyzetüket:

— Bennünket tönkretesznek a specialitások, melyeknek száma napról-napra növekszik. Nemhogy keresnénk rajtuk, hanem egyenesen ráfizetünk. Az a csekély haszon, amit a törvény megenged, még a rezsinket sem fedezi. Hol marad a használhatatlan gyógyszerek ára? A specialitások, melyekbe vagyunk nagyrészt imobilizáltak, részint elromlanak, részint kimennek a divatból.

*Az orvosi szaklapok mindig újabb és újabb cso-
daszereket dicsőítenek, míg a régiek feledésbe
mennek.*

Pedig vegyi összetételükben nincs is különbség, csak a ne-
vük más. A gyáraknak az az érdeke, hogy mindig újdonsá-
gokat kolportáljanak, az orvosok pedig azt rendelik, amiről
legutóbb olvastak. Így raktárunk jelentékeny része érték-
telenné válik, mindig újabb és újabb összegeket kell invesztál-
nunk specialitásokba. Receptet alig látunk. Azt a keveset,
amit irnak még az orvosok, kiszolgálják az állami gyógy-
szertárak. Hogy miért tartják fenn ezeket, nem tudjuk,
hiszen állandóan olvashatjuk, hogy ráfizet az állam. Mi ugyan-
gy kiszolgálunk ezeket a betegeket is és el tudnánk helyezni
azt a néhány gyógyszerészt is, akik az állami gyógytárak-
ban találtak alkalmazást. Az állam pedig megszabadulna a
deficitől.

Ezekután megkérdeztünk néhány orvost a gyógyszeré-
szek panaszaira vonatkozólag.

Egy sebészorvos kijelentette, hogy a modern sebészet
nem nélkülözhet bizonyos külföldi specialitásokat. Nem ár-
tani akarás ezeknek a használata az orvosok részéről, ha-
nem a korral való haladás. A különféle injekciók, érzés-
lenítő és altatószereknél elsőrendű fontosságú a változatos-
ság, hogy a beteg ne szokjon hozzá valamelyik szer adago-
lásához. Ezt a változatoságot és ártalmatlanságot, csakis a
külföldi specialitásokban találhatjuk meg.

Egy ismert aradi belgyógyász jóakaratu mosollyal fej-
tegette: Ó, uram, irnánk mi szívesen recepteket, ha a bete-
gek hozzánk jönnének. Mert bizony csak végső esetben ke-
resnek fel minket. Persze, a pénz hiánya miatt. Egyébként
maguk a betegek forszírozzák a specialitásokat. Ha valaki-
nek használt egyszer valamilyen szer, azt ajánlja rokonai-
nak, ismerőseinek. Ők maguk mennek a patikába, ahol a
gyógyszerész bizony recept nélkül is kiszolgálja őket spe-
cialitással. Legtöbbször persze nem használ az ilyenformán
beszerzett gyógyszer, mert az illetőnek egész más baja van,
mint rokonának, akinek a szer használt. Ha azután súlyos-
bodott és komplikálódott a baj, akkor jönnek hozzánk. Ak-

kor már nehéz gyógyítani. Sokszor nem használ sem a recept, sem a specialitás. Ha a betegek mindjárt hozzánk jönének, esetleg gyógyszer nélkül is kikurálnánk bajaikat.

Dr. Boroda János, röntgenológus élénken magyarázza az orvosi szakma új forradalmát, illetve forradalmi haladását, amellyel lépést kell tartania minden orvosnak. A Röntgenológia nem nélkülözheti a specialításokat, nem tud megenni nélkülök. Egyébként a belföldi egyetemeken a recepturát forszírozzák és tanulják. Különös tendencia nem mutatkozik a külföldi gyógyszerkülönlegességek favorizálására, azonban vannak esetek, amikor nem lehet mást használni. A Neosalvarsant semmiféle recept sem pótolhatja, ugyszintén a francia specialítások nagyrészét sem. Evvel ma már számolni kell a gyógyszerészeknek, ezért nem lehet az orvosokat hibáztatni.

Az orvosok és gyógyszerészek fenti nyilatkozatai után elmondjuk szubjektív véleményünket más szempontból is ebben a kérdésben, mely több nyugateurópai államban már régen elintézészt nyert. Ma már minden országban igyekeznek féket vetni a különféle kartellek garázdálkodásainak, de még csak igen kevés helyen foglalkoztak azokkal a hatalmas vállalatokkal, amelyek

kiváltságos helyzeteik alapján még a különböző kartelleket is sakkban tudják tartani.

Egy ilyen vállalat az I. G. Farbenindustrie, amelynek Leverkusenben van a központi eladási telepe és amely az egész világon vezérképviselőket tart fenn.

Ezt a képviselőt Romániában a Pharma-Studerus bukaresti gyógyszerkereskedő cég bírja.

Az I. G. Farbenindustriéről éppen a közelmúltban látott napvilágot egy érdekes hír, amely szerint a Farben-üzemek közel nyolcvanezer munkást és tisztviselőt foglalkoztatnak. A vállalat vezetői nemrégiben lemondottak tantiemjeik tíz százalékaról.

Az I. G. az egész világon óriási üzleteket bonyolít le, annál nagyobb meglepetést jelent azután, hogy az elmúlt év folyamán

visszalizette összes bankhiteleit és jelenleg százhatvanmillió márka áll rendelkezésére, mint üzemi tőke.

Az I. G. egyszóval szenzációs üzleti eredménnyel dolgozik, ugyanakkor azonban a Pharma-Studerusék az elmúlt üzletév után feltűnően kevés hasznot mutattak ki,

jóllehet a gyógyszer szakmában tisztában vannak azzal, hogy az I. G. a Pharma-Studerus-cég útján évenként több száz millió lejt visz ki az országból.

Az I. G. rengeteg sok gyógyszerkülönlegességet hoz for-

galomba Romániában és ha ezek közül csak két cikknek, még pedig a Neosalvarsannak és az Aspirinnek üzleti forgalmát vizsgáljuk meg, azt látjuk, hogy az I. G. már csak ebben a két cikkben hallatlanul hatalmas forgalmat ér el. Ugyancsak több millióra tehető azonban az az összeg, amit az I. G., illetve a Pharma-Studerus cég többi cikkein elér, tekintet nélkül arra, hogy ezeket a cikkeket engedélyezte-e az egészségügyi minisztérium, vagy sem. Az is megfelel a tényeknek, hogy az I. G.-nek mindazok a specialitásai könnyű szerrel megkaphatók Romániában, amelyeket az illetékes minisztérium nem engedélyezett. A kérdés most már az, hogy az a rengeteg sok gyógyszer milyen kerülő utakon jut be az országba?

Annak ellenére tehát hogy a Pharma-Studerus-cég, mint az I. G. Farbenindustrie romániai vezérképviselője a tavalyi üzletév után — autentikus forrásból szerzett információk alapján — feltűnően kevés tiszta hasznot mutatott ki, ténykép kell megállapítani, hogy a Farbenindustrie évente sok száz millió lejt visz ki az országból anélkül hogy a súlyos összegek után megfelelő adót fizetne.

Ennek azonban igen érdekes a története.

A Pharma-Studerus ugyanis csak az I. G.-től élvezett jutalékát állíthatja be az üzleti bevételai közé és természetesen csak az összeg erejéig hajlandó adót fizetni, csodálatosképpen azonban azzal senkisémm törődik, hogy mi történik a teljes bevételezett összegekkel.

Ha a Pharma Studerusék nemcsak a jutalékot, hanem a tényleges bevételeket szerepeltetnék az adókvető bizottság előtt, akkor

az állam lényegesen tehermentesíthetné a különféle adók alatt nyögő romániai gyógyszerészipart.

Igy azonban az I. G., illetve a Pharma Studerus jó-üzüen a markába nevet:

az adót csak a jutalék után fizetik, a véresen összeharácsolt százmilliókat pedig Leverkúsenbe viszik és ezzel is hozzájárulnak ahhoz, hogy az I. G. könnyű szerrel visszalizethesse összes banktartozásait és további 160 millió márka üzemi tőkét tudjon kimutatni, azonkívül — amit adómentesen aul alle Fälle jól elrejtve tartalékol.

Románia érdeke tehát azt követeli, hogy az ilyen vállalatokat meg kell rendszabályozni. Ilyen vállalat egy egész csomó működik az országban. Ilyen például a Ford-autók képviselője, melynek ismertetésére többek között — kellő adatokkal felszerelve közelebbről visszatérünk.

— **Orvosi hír.** Dr. Luttwák rendelőjét Strada Consistoriului (volt Batthyány-ucca) 17. szám alá helyezte át. Rendel délután fél 3—5-ig.

Munkában az interimár bizottság

Áthelyezik a polyklinikát és megvalósul Aradon az állami orvoslaboratórium — Radu Cornél dr sikeres akciói

Nincs még egy hónapja, hogy Arad polgármesteri székét Dr. Radu Cornél, a gyermekkórház fiatal, szimpatikus főorvosa foglalta el. Sokan azt hitték talán, hogy az adminisztratív bürokratikus utvesztőjében eltéved majd az interimár-bizottság elnöke és képtelen lesz arra, hogy szép terveit megvalósítsa. A hitetlen Tamások kellemesen csalódtak, azok pedig, akik mint az Erdélyi Élet is — ismerve képességeit, előre is bíztak Radu Cornél doktorban, fényesen beigazolván látják hitüket. Az új polgármester az alkotó munka embere, nem a külsőségekkel törődik, hanem a beteg állapotok orvoslását gyakorolja.

Két olyan alkotásáról számolhatunk be ezúttal, amelyek abban az esetben is, ha más semmit nem csinálna többé, a város lakosságának háláját biztosítják számára.

Az egyik:

az aradi polyklinika végleges elhelyezése.

Több ízben foglalkozott az Erdélyi Élet a polyklinika rossz elhelyezésével és elégtelen helyiségével. A helyiséghiány meggátolta ennek a fontos intézménynek hathatós működését és jelentéktelenné zsugorította össze munkakörének határait. Többször foglalkoztunk azokkal a súlyos botrányokkal, amelyeket az orvosi ellenőrzés alatt álló nők idéztek elő a polyklinika közvetlen közelében elhelyezett iskolák növendékeivel szemben. Nem használt a panasz, nem használt a kérés, a város vezetőinek fontosabb volt a fűmag ültetés, mint ennek az életbevágó egészségügyi intézménynek megfelelő elhelyezése és az erkölcsbotránkozató állapotok megszüntetése. Dr. Radu Cornél most megoldotta ezt a régóta vajdó kérdést. Az aradi polyklikának alkalmas helyiséget bocsátott rendelkezésére a Szent István uccában, a második kerületi rendőrség mellett. Itt nyer elhelyezést a polyklinika, egy városi épületben, amely a célnak teljesen megfelel. Ezzel megszűnnek a mizériák és a polyklinika minden akadály nélkül folytathatja, sőt kiterjesztheti áldásos működését, amelyre a mai válságos időkben még nagyobb szüksége van a város lakosságának, mint valaha.

A második probléma, amelyet a bürokratizmus félretevésével oldott meg az új interimár bizottsági elnök:

az orvosi vegyvizsgáló állomás felállítása.

Aki valamikor beteg volt Aradon és akármilyen vér-, vagy vizeletvizsgálatra volt szüksége, az tudja, hogy pár száz lelt kellett kifizetnie a legegyszerűbb analízisért is az egyedül és monopolisztikusan működő magánlaboratóriumnak. A szegényebb sorsú betegeknek ennél fogva teljesen nélkülözniök kellett a diagnózis felállításának ezt a nélkülözhetetlen segéd-

eszközét. Sokan meghaltak már és még többen kinlódnak ma is gyógyíthatatlannak hitt betegségekben csupán azért, mert nem tudják a vegyvizsgálat díját megfizetni. Pedig az egészségügyi minisztérium költségvetésébe már évek óta felvannak véve az aradi vegyvizsgáló állomás berendezésének és fenntartásának költségei, az orvos és a személyzet fizetése. Az intézet felállításának csupán az volt az akadálya, hogy a város nem bocsátott helyiséget az intézet rendelkezésére. Dr Radu Cornél egy kis utánjárással, igyekezettel és az ügy fontosságának orvosi szemmel való felismerésével, mindjárt talált megfelelő helyiséget, mégpedig a tüdőszanatóriumban. Együttal értesítette az egészségügyi minisztériumot, hogy a helyiség meg van és megkezdhető annak berendezése és felszerelése. Ezekután bizton remélhető, hogy pár hét múlva megnyílik Aradon az állami orvosi vegyvizsgáló állomás.

Mindezt pedig nagydob és reklám nélkül, csendben, de erélyesen intézte el Radu Cornél dr., Arad kiváló polgármestere.

Lendvay Ferencz

A Ford karaván

bemutatja Erdélyben hanyatlásának okát — Ford-legények garázdálkodása Aradon — A konkurenciától való félelem uccai botrányokat rendezett

Ripaescirkuszra valló, hangos, izléstelen reklámok közepette vonult be Aradra a Ford karaván. Soffőrjei mindjárt az első napon végigdujkodták a korcsmákat és botrányos garázdálkodást rendeztek a jobb vendéglőkben. Rendőri közbelépésre volt szükség, hogy megfékezze otromba szilajságukat.

Szakemberek állítása szerint a Ford karaván bebizonyította, hogy mennyire leromlott ez a valamikor jobb napokat látott márka az utóbbi időben. A bemutatott gépek sokkal silányabb minőségűek, mint amelyekkel Fordék annakidején bevonultak Romániába, érthető tehát, a közönség tartózkodása és a hangos reklám szükségessége.

Az aradi közönség a saját bőrén tapasztalhatja napnap után, hogy mennyire „üzembiztosak“ a Luțai féle Ford autobuszok. Minduntalan előfordul, hogy le kell állítani ezeket a dicső gépeket alkatrészei silánysága miatt. A közönség állandóan zúgolódik, bosszankodik, nemcsak a késedelem, hanem a költségek miatt is.

Köztudomásu, hogy Aradon az autobusz-üzem havonta több százezer lejt költ anyagbeszerzésre és utánpótlásra.

Ez okozza az állandó deficitet, ez okozza, hogy nem lehet

leszállítani a horribilis viteldijakat. Az új interimár bizottság most folytat vizsgálatot aziránt, milyen módon kerültek Aradra, a város nyakába ezek a tüdőbeteg, állandó szanatoriumi kezelést igénylő Ford-gyártmányu autobusok. Volt-e minden anyagbeszerzési esetben szabályszerű árlejtés? Mert most már bizonyos, hogy egyáltalában nem olyan jó üzlet az autobusz-üzem, mint amilyennek Luţai elhítenni igyekezett a város polgárságával. Lehet ugyan, hogy jó üzlet volt, de semmiesetre sem a városnak.

Ha ezt akarta emlékezetünkbe idézni a Ford karaván, akkor elérte célját. Mert egyébként — nem a mi véleményünk, hanem a világpiac megállapítása szerint — ugyanis tudja mindenki, hogy a Ford készítmények jóval minden más gyártmány mögött állnak. Nem versenyképesek. Ezért kellett beszüntetni nemcsak az amerikai piacon, hanem az összes európai Ford üzemeket is. Valószínűleg ennek tudatában félnek úgy a konkurrencia reklámjától. Az aradi „be mutatókozás“ napján véletlenül a Chrysler művek képviselőte „Plymouth“ típusu autóinak reklámcéduláit osztotta az uccán, a városi plakáatterjesztő által. A sétáló közönség legnagyobb felháborodására, a

Ford-emberek a vármegyeháza előtt és több mellékucában lefoglák a plakátosztó embereket és kitépték kezükből a röpcédulákat.

A munkájukban megakadályozott emberek rendőrért kiáltottak, mire a Ford személyzet futva menekült el. Nem volt polgár Aradon, aki el ne ítélte volna a Fordék csunya erőszakoskodását.

A Ford karaván romániai vendégszerepléséről elég egyelőre ennyi. Dicstelen utján valószínűleg még több botrány is fogja kíséreni. És az aradihoz hasonló, visszafelé el-sült eredmény.

Vezérképviselőt és
biz. lerakat:

Hirschmann

ARAD,

Str. Gheorghe

Lazar No. 17.

Száraz tűzifa az eddigi **olesó áron** kap-
Boros fa és széna volt Óvár-tér és Hajó-ucca
telepén sarok. o—o TELEFON 591.

A csendőr golyója

elnémitott egy hangtalan székelyt
Az „Erdélyi Élet“ eredeti székelyföldi
tudósítása

Bacz Eleknek, a zágoni székely gazdának frissen felhantolt sirdombjába tűzött fejfára azt kellene felírni: „meghalt Trianon miatt, mert nem tudott románul“.

Igen, Bacz Elek azért halt meg, mert Trianonban úgy rendelkeztek, hogy Zágon nincs Magyarországon. Ennélfogva minden zágoni székelynek anyanyelve helyett románul kell tudnia. Ha az nem tud, annak minden hátrányát viselje s amint Bacz Elek szomorú esete is bizonyítja, haljon is meg érte.

A rendkívüli eset úgy történt, hogy Bacz Elek és egy másik székely legény székelyföldi szokások szerint soros éjjeli őrök voltak. Nem fizetett emberek, hanem a falu népének évszázados szolidaritását szolgáló éjjeli őrök. Ugy, amint a székelyek azt tenni szokták. *Ma én őrizlek téged, holnap te védj meg engem.*

Igaz, hogy Zágonban csendőrök is vannak. Ezek azonban nem annyira a közbiztonság védelmére küldettek a Székelyföldre, hanem inkább azért, hogy a székelyeket kordában tartsák, őket tirannizálják. Az éjjeli őröködéssel a csendőrök nem is sokat bajoskodnak. Mindössze annyi dolguk van vele, hogy az önkéntes éjjeli őröknek hajnalban, amikor az őrseget abbahagyják, a csendőrörsön kell hogy jelentkezzenek s bementetik azt hogy mi történt az éjszaka?

Bacz Elek és társa őröködési idejük lejárataival, reggel három óra felé jelentkeztek a csendőrörsnél, hogy bejelentsék azt, miszerint az éjjeli nyugalmat semmi sem zavarta meg. Jelentkezésük azonban szomorúan végződött. Alighogy áthaladtak az udvaron s a csendőrörs háza ablakáig értek, egy puskadördülés hallatszott s Bacz Elek homlokán találva, holtna rogyott össze.

A gyilkos lövést a zágoni csendőrörs parancsnoka adta le, amint mondja azért, mert Bacz Elek, akiről megjegyeztük, hogy egy szót sem tudott románul, a román nyelven hozzáintézett felszólításra nem felelt s a „sergent“ azt hitte, hogy valami rossz járaratban lévő ember, talán kommunista.

Különösnek találjuk azt, hogy egy felfegyverezett csendőrökből álló őrség két fegyvertelen embertől ennyire megijedhetett, de hát ez természet dolga. És még lehetlenebbnek látjuk azt, hogy

egy kizárólag székely faluba olyan csendőröket küldenek, akik a nép nyelvét nem értik, vele érintkezni nem tudnak.

A csendőröknek főleg a néppel van dolguk. Hogyan és miképpen láthatják el a szolgálatot azok, akik a körülöttük lévő dolgokból semmit meg nem értenek s siketnémák módjára élnek a faluban. Mert a székelyek, a felnőtt székelyek sem tudnak, nem tudhatnak románul. Honnan tanuljon meg egy falusi székely románul, mikor körülötte több napi járőföldön csak székelyek élnek s az ő mindennapi, szürke, szabott életkörülményei között sem hall más nyelven, csak magyarul.

Még a székely iskolásgyermek, akit az állami iskolában román szóra kényszerítettek, még az is csak az elemi tudja elsajátítani a reánézve idegen nyelvnek, mert hiszen az iskolán kívül sehohsem hall román szót s arra szüksége sincsen. Az iskolás kort elhaladott székelyeknek pedig éppen nincsen alkalmuk, se módjuk arra, hogy azt megtanulják. Ezért nem tudhatott *Bacz Elek* sem románul, ezért nem felelhetett az állítólag hozzáintézett román felszólításra s ezért kellett neki meghalnia.

Minden más kulturált államkormányzat arra törekszik, hogy közigazgatása érdekében a nép közé olyan hivatalnokot, tisztviselőt és közegeket küldjön, akik a nép nyelvét értik, azonban Romániában a nemzeti sovinizmus dühöngése nem ismer más kormányzati elvet, csak a nemzeti nyelv s románosítás mindenekfölött álló szentségét, amely cél keresztül erőszakolására minden eszköz jó s még az ártatlan emberek halála sem elriasztó traktátum.

Ilyen viszonyok közepe ténny csodálkozhatunk azon, hogy *Zágon* békés népe türelmét vesz tve békétlenkedik a halálos lövés miatt. Izgalmát csak fokozza az, hogy a gyilkos „sergent”-ot az eltelt napok dacára még kérdőre sem vonták, hivatalosan ki sem hallgatták.

Bár 1918 óta megszokta a székely azt, hogy neki soha sincsen igaza s hogy az a csendőr, aki a székelyt földre tiporja, nem büntetésben, hanem jutalomban részesül, most még sem tud egykönnyen megnyugodni *Bacz Elek* sirja fölött.

— **Dr. Haber József** szülész és nőorvos lakását és orvosi rendelőjét Bulevardul Carol 79. (v. Erzsébet-körut Liceummal szembe) helyezte át. Rendel délután 3—6-ig.

— **Hochmann Mihály** dentista fogműtermét Strada Nicolae Grigorescu 4. szám alól Bul. Regele Ferdinand 62. szám alá helyezte át. Kárpáti gyógyszerár fölé.

Izléses, olcsó NYOMTATVÁNYOK
és RUGGYANTA-BÉLYEGZŐK

LOVROV & Co. NYOMDÁBAN

készülnek Aradon, a városházzal szemben

Egy tordai bank

emlékkönyvből kiszakítottunk egy lapot

Az elmúlt napokban meglátogattuk egyik közismert bankdirektorunkat. Rég elmúlt szép idők emlékeit elevenítettük fel, melyeknek során a következő kis apróság is szóba került.

— A puritán becsületességnek prototipusa volt Désy Zoltán, akinek morális felfogását az annakidején nagy port felvert, ugynevezett sópanama-per is jellemezte. Ő is, mint pénzügyi államtitkár, fényes pozícióját szegény emberként hagyta oda. Volt ugyan kis családi birtoka, ezt azonban édesapja megterhelte adósságokkal.

Az egyik nagyobb kölcsön, ötvenezer korona, egy tordai banknál állott fenn. Désy Zoltán ezt a tartozását negyedévi törlesztéssel csökkentette. Amikor a koalíció idején pénzügyminiszteri államtitkárnak nevezték ki, a pénzügyintézet igazgatósági tagjai gondoltak egyet s egy tolvonással az egész tartozást sztornirozták. Határozatukról azután illő formában értesítették előkelő adósukat. Néhány nap elteltével Désy Zoltán személyesen jelent meg a bankban. Szívélyes szavakkal köszönte meg az igazgatóság előzékenységét, végül mosolyogva ezeket mondotta:

— Azt hiszem azonban, hogy az urak nem fognak csodálkozni azon, ha azt mondom, hogy nagylelkűségüket nem fogadhatom el. Hanem ha már mindenféleképpen sziveséget akarnak tenni nekem, engedjék meg, hogy az egyszer csak az esedékes kamatot fizessem tőketörlesztés nélkül. (Tőketörlesztésre már nem volt pénze.)

Rég elmúlt nagy idők, rég eltűnt nagy emberek . . .

Egészséges lehet,

ha nem dül be a csodaszereknek !

Jámbor és nyájas olvasó, ki reggelénként izgatottan veszed kezedbe az újságokat, lelkesülvén és izgulván nagy kölcsönökön, halásznai tanácskozásokon és egyéb világmegváltó dolgokon a feketeszestől MacDonald weckendjéig. Veszed-e észre, hogy a nyári izgalmak tárgyalására szánt újsághasábokon mindennap feléd harsog egy rettenetes hang, mely különböző módon és uton ronggyá tépett egészségedre hívja fel figyelmedet? *Az egészségtelenül elszaporodott egészség-reklámokra gondolok.* Ha szorgalmasan olvasod a napilapokat, megtudod, hogy cukor baj ellen a legjobb a Ferenc József keserűvíz, mely minden diéta nél-

kül gyógyít, — ha elestél vagy megsebesültél a szerelem frontján, nem kell orvos, a „Pageol“ mindent meggyógyít,

ha gyengül a férfierőd, használj „vita sexualist“ stb., ezeket naponta olvashatod s ha még meghallgatod a rádiót, mely azt harsogja, hogy

„szivbajok ellen szedjen kisasszony-tangó!“,

akkor nyugodt lehetsz, — ha mindezeket meghallgatod és az utasításokat követed, sohasem halsz meg.

Az orvostudomány egy túlhaladott álláspont, a tökéletesen felszerelt klinikák, szanatóriumok nem érnek semmit, de nincs is szükség rájuk, mert van egy universális csodaszor, mely méltó nagy helyet foglal el az emberiség történetében — naponta és laponta egy teljes oldalt —

ez az Urodonal.

Minden lap harsogja, hogy mindent gyógyít, phoniciai, északi-sarkvidéki hiteles egyetemi tanárok nyilatkoznak a csodaszerről, mely szívet, érlemeszesedést, rheumát, köszvényt, idegességet — mi kell még e szomorú világban — szóval mindent gyógyít, olcsón, prompt, utánvételt, felelősség mellett! És az óriási reklám suggesztív hatása tényleg meg is hozza az eredményt — *a gyárosnak*. Emberek, akik türelmetlenek a szakszerű orvosi kezelés alatt és 24 órai gyógyulást szeretnének, hónapokon át türelmesen szedik e csodaszerek valamelyikét, sokszor lényegesen több pénzt adva ki, mintha komoly és szakszerű orvosi kezelésbe részesülnének. És sikertelenség esetén nem is merik bevallani kudarcukat, hiszen nehéz szembeszállni az ilyen suggesztív erejű hirdetésekkel.

És az emberek, — jók, naivak hiszékenyek — viszik megspórolt pénzecskéjüket a gyáros trezorjaiba, honnan egy újabb hirdetési kampány ismét újabb milliókat jövedelmez.

Nézzük milyenek a szerek? Pageol egyszerű desinficiens, amilyet vagy jobbat az orvostudomány számtalant ismer és használ. Az Urodonal ásványi sókból álló összetétel — tényleg egy ártalmatlan szer és bizonyos esetben, szigorú orvosi kontroll és utasítás mellett jól beválhat, de naivság még csak feltételezni is, hogy a világ universalis gyógyszere, mely minden gyógyulás kufforrása. Furcsa, de érdekes a nagyközönség mentalitása. El tudja képzelni azt, hogy ma az orvostudomány csodálatos fejlődésének idején, mikor minden orvosságban a kutatóintézetek légiói foglalkoznak és dolgoznak az orvostudomány minden, még legapróbbnak látszó kérdéseivel is, akkor figyelemre sem méltatnak ilyen szereket és kihagyván a tudomány fegyvertárából átegendik a vásári kikiáltók tömegeinek. Legalább is egy jó pár intézetben átvizsgálták őket és ha mégis meghagyták a hirdetési-rovatban nemde valószínű, hogy

csak a hirdetésnek és a hangos reklámnak köszönhetik a karrierjeiket?

De a közönség a ma tudományában nem akar hinni. Csodákat akar. Nem a tudományos intézetekben hisz, hanem a gallspachi kuruzstólól Zeileistől vár gyógyulást, — nem az ezer kontrollon keresztül ment és kipróbált orvosi vezetés mellett adagolt gyógyszerekben hisz, hanem a ríkitő reklámok gyógyszereitől vár enyhülést.

Érdekes, pedig mégis csak különbség, hogy a világhírű és jól bereklamizott új cipőkrémet próbáljuk ki, vagy pedig a híres, új csodaszert, amely ha nem is direkt ártalmas, de tekintélyes kiadást jelent és esetleg elmulasszuk a kedvező időpontot, mikor is tényleg és könnyen, de reklám és csodaszert nélkül meggyógyulhatnánk.

Harusper.

Gyilkol az aradi strand homokja

Megdöbbenve állunk meg egy fiatal asszony ravatalánál. Winternitz Károlyné, született Lissem Iluskát 19 éves korában ragadta el a halál. Mindig tragikus egy fiatal lélek kimulása, de kétszeresen megdöbbentő akkor, ha tudjuk, hogy valami hatósági mulasztás, vétkes könnyelműség okozta halálát.

Az „Erdélyi Élet” a múltban is, az idén pedig többször hangsúlyozta, hogy a strandfürdő homokja a betegségek melegágya. A Neptun homokját sohasem szitálták, évek óta nem kezelték, nem vizsgálták, nem fertőtlenítették. Hiába szólaltunk fel, hiába követeltünk — a hírhedt Luțai rezsim mással volt elfoglalva, csak felületes, költséges „szépészeti” munkákkal törődött. Közben bőrbajok és egyéb járványok terjesztője lett a strand homokja. Orvosi szakkörök számtalanszor megállapították ezt, mégsem használt semmit. Ujabbban a gyermekparalízis terjedését tulajdonítják a kezeletlen, undorítóan piszkos strandfürdő homokjának.

Itt szerezte Lissem Iluska is azt a gyilkos kórt, amely két nap alatt végzett vele. Az ő halála tette újra aktualissá a strandhomok kérdését és most már itt a végső ideje, a sürgős beavatkozásnak. Arad közönsége elvárja a város főorvosi hivatalától, hogy szakít bürokratikusság mentalitásával és a gyors cselekvés terére lép. Nincs idő a hallgatásra, azonnali intézkedést követel sok ezer fürdőző egészségének megóvása, rögtöni beavatkozást igényel sok ezer emberi élet. A prefektusi és polgármesteri székben most orvosok ülnek, hozzájuk kiált egy fiatal gyerekasszony korán elröppent lelke: Az aradi strand gyilkolt meg.

Az Erdélyi Élet pedig kéri az interimár bizottságot, a fenti ügyet tegye át a város könyvelési osztályához azzal, hogy terhelje meg vele a Luțai kontó „tartozik” oldalát.

Az aradi cukorgyártól

nem szagosak az uccák. Bizalmi krízis a gyárigazgatóság és a közönség között

Hónapokon keresztül folyt és folyik a harc a sajtóban, a városi tanácsban és az interimár bizottság előtt az aradi cukorgyár ellen. Vizsgálat, vizsgálatot, ankét, ankétot követ. Az egész város teli van hangzatos és izgató jelszavakkal. A cukorgyár „tűrhetetlené teszi a polgárok életét!” „Megmételtyezi a levegőt!” „Visszaél a város jóindulatával!” stb. stb. A cukorgyár pedig hallgat. Vezérigazgatója csak egyszer szólalt meg, akkor is csak azért, hogy kissé kellemetlen tónusban megfenyegetse Aradot az üzem beszüntetésével, a gyár elköltöztetésével. Egy szép nyári délután véletlenül a cukorgyár körül sétáltunk. Egyhe szellő is fujdogált, de a legbizalmasabb szimattal sem fedeztünk fel semmiféle szagot. Csodálkozva állapítottuk meg, hogy a cukorgyár nem bűdös. Ugy rémlett, mintha az elterjedt hírek erősen túlozva volnának?! Elhatároztuk, hogy utánajárunk a dolognak.

Másnap délelőtt „megvizsgáltuk” a panaszokat. A répaszeles gödör földdel betakarva annyira sem szagos, mint egy belőle megrakott kocsi, ha végigmegy a városon. 50 méteren túl semmit sem lehet érezni. Az istállóban nem 400 darab tehén van, hanem csak 53 meg egy borju. Szép tiszták, ápoltak. Trágyalevet a legszorgosabb kutatás sem fedezhet fel, mert dus szalma van alattuk mindig frissen váltva. A melaz légmentesen elzárt vastartályban van. Az elevátor környékét a gyár kikövezte. Mi marad még a sok panaszból? A kerítés tényleg elzárja a védtöltés egyrészét, de ez a hely sohasem volt a környékbeliak sétánya, mert messze van a Maros partjától. Kissé érthetelennek és tulhajtottanak tünik fel ezekután a nagy felzudulás.

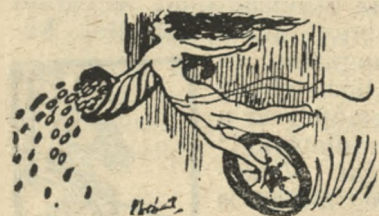
Mert azt viszont el kell ismerni, hogy ilyen nagy gyárnak csak örülhet a város. Elvégre 500—1000 munkást foglalkoztat 4 hónapon át és 25—30 millió leit fizet ki évente répaért a termelőknek. Huszezer család él belőle, akik legnagyobb részt itt Aradon költik el ezt a pénzt. Tejgazdasága olcsó és jó tejet szállít.

Ezekután mégis gondolkodóba eshet mindenki, mi az oka annak az antipátiának, amely téayleg uralkodik a cukorgyár irányában. Ugy találjuk, hogy mind a két részről történtek hibák. Egy kis előzékenység a gyárvezetőség részéről és egy kevés megértés a polgárság soraiból rögtön megszüntetne a cukorgyár körül minden „anomáliát“.

— **Dr. Krepil fogorvos** Strada Horia (Széchenyi-ucca) 8. szám alá költözött. Rendelés a nyári hónapok alatt 9—2.

Védekeznek a külföldi bankok a román sorsjegytalalom ellen

Ismeretes az az eljárás, amellyel a román posta a külföldi sorsjegyek ellen védekezik. A levéltitok megsértését úgy kerülik el, hogy a sorsjegy-gyanus levelek címzettjeit

felidézik a postahivatalba, ahol ellenőrzés mellett bontatják fel vele a levelét. Ha azután sorsjegyet találnak, azt elkobozzák és a címzett ellen kihágási eljárást indítanak.

A külföldi sorsjegyirodáknak természetesen óriási kárt okoz ez az új módszer, miért is mindenképpen védekeznek ellene. A bécsi Fritz Dörge bankház ma dörgegelmes körlevelet intézett ügyfeleihez, amelyben érdekes tanácsokkal szolgál és különféle módozatokat ajánl a védekezésre.

Azt írja többek között, hogy aki a közeljövőben ilyen postai meghívót kap, semmiféle választ ne adjon, vagy pedig követelje a levél kézbesítését. Ha a posta kontrollálni akarja a küldeményt, úgy adjon felhatalmazást a kézbesítőnek a levél felbontásának ellenőrzésére.

A jövőben már nem találhat egy levélben sem sorsjegyet, hanem csak letéti igazolványt, amelyet ha meg is semmisítenének, az semmiféle joghátránnyal nem jár a címzetre nézve.

Mától kezdve ugyanis a Dörge bankház hitelesített könyveibe való bejegyzés mindenkit feljogosít a nyereségre, illetőleg sorsjegyének megújítására, ha az esedékes részleteket pontosan átutalta. A pénz beküldését ezidőszertint semilyen rendelet sem akadályozza.

Felvilágosítja ügyfeleit a bécsi bank arról is, hogy a romániai intézkedések — hasonlóan a Franciaországban és Angliában érvényben levőkhöz —

csupán az idegen sorsjegyekkel való üzérkedést, kereskedést, azok terjesztését, kínálását és újságokban való hirdetését tiltja.

Nem mehet ez a gyámkodás odáig, hogy az egyes adófizető, szabad polgárokat megakadályozza abban, hogy külföldi sorsjátékokban résztvegyenek.

„Ilyen rendelkezés nincs sehol a világon!” fejezi be körlevelét Dörge, közeli főnyeresémet kívánva minden ügyfelének.

Most már csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy mit szól ehhez a román posta és az államkincstár. Érdek nélkül szemléljük a harc kimenetelét és figyelve várjuk azt a pillanatot, amikor kiderül, hogy kinek, vagy kiknek a kedvéért hozták ezt a szigorú sorsjegyrendeletet.

(Argus.)

Foto Élet

A művészi felvételekről

Mind jobban és jobban közeledünk a célhoz: a fotografiában is visszaadni a természet színeit, a fényhatásokat, az árnyalatokat, a napsütést, az életet. Velasquez mondá: „Szin és árnyalat nélkül nincs tere a képnek” és ugyanezt vehetjük alapul már a beállításnál. Árnyalatok és szín alatt nem azt értem, hogy a képnek egyik felén erős napsütés, a másik felén pedig nagy fekete árnyék legyen. Azokat egészen észrevétlenül, fokozatosan növekedve kell beállítani, úgy, hogy csak körülöleljék a beállított célpontot, mintegy udvart képezve körötte.

A jövő amatőrének számolnia kell avval, hogy csak nyugodt, egyszerű és nem keresett tárgy képekkel érhet dekoratív hatást. Ha egy kis fáradságot veszünk magunknak és megfigyeljük elsőrangu tájképfestők műveit, akkor rögtön rájövünk, hogy mi az, amit és ahogyan a művész meglátta a tárgyat, amit vászonra vetett. Ezt kell tehát elérnünk. Fontos kérdés tehát ami előttünk áll: hogyan és miként érhetjük el azt, hogy a távolodó perspektiva fokozatosan éleletlenedjék? úgy, amint azt az emberi szem csekély mélységlátó képességénél fogva látja. Erre való a jó fotografáló lencse, amely ha helyesen lesz használva, hűen visszaadja a háttér „valódi” gradatióját. Azt már minden amateur megfigyelhette, ~~Chara~~ ~~Uháttérben~~ ~~magas~~ ~~hegyek~~ ~~vannak~~, milyen változó színhatást gyakorolnak a képre és hogyan vesznek el a szürkülő ködben a részletek. Ennek magyarázata a levegőrétegben található megszámlálhatatlan milliárdnyi porszemecskék, amelyek a távoli árnyalatok intenzivitását felderítik.

A kérdés megoldása igen egyszerű, mert az olyan amateur, aki művészi témák megörökítését tűzi ki célpontul, az feltétlenül olyan magas gyutávolságú lencsével dolgozik, amellyel ezt elérni nem nehéz feladat.

Ehhez szükséges még természetesen a tárgy helyes megválasztása és egyéni izlés, azután a többi jön magától.

FOTO-ÜZENETEK

T. Zoltán Medias. A bromolajnyomatok készítése nem ördögi mesterség és Ön is megtanulhatja egy kis fáradsággal. Mivel türeimi munka, hagyja inkább a téli hónapokra.

„Nem sikerül” *jeligére.* Az Ön által említett hibák a negatívon nem a víztől vannak. A vízben található chlor, kén-sav, ammoniak stb. oly kis mennyiségben van, hogy az nem okozhat bajt. Inkább oldatlan vegyszer maradványokból keletkezettek e hibák, tehát az előhívót szűrnie kell.

Szinkedvelőnek. Payne volt az, aki először kísérletezett Uran oldattal, míg von Hübl Khodan — ammonium hozzátelevel színezte a platinotypiát. *Bloch Janka.*

— **JÉGELŐFIZETÉSEKET** felvesz Reusz Sándor-cég jeggyára, Bul. Reg. Ferdinand 33. Telefon. 141.

Amerika „jópajtás“-a

Irta: Wiethake-Müller Gertrud

Copyright by Erdélyi Élet and Paramount Public Corporation New-York

Charles Rogers-et általában irigylésreméltó fiatalembernek tartják. A legjobb egészségnek örvend. Alakja hibátlan. Férfiak és asszonyok csodálják. Bakfisok lopva felsőhajtának, ha nevét hallják. Gyermeknek rajonganak érte. Ismerik őt az egész földön, bámulóinak száma több millió.

Rogersnak pompás háza van Beverly Hillsben, Los Angeles villanegyedében. Strandházacskája van a Csendes Óceán partján és blokkháza a Sierra hegységben. Két hatalmas autója van. Nőtlen, — de ez egyedül az ő hibája. Tekintélyes fizetést kap és jövője biztosítva van. Mit akar egy fiatalember még többet?

„Csak egyszer, legalább rövid időre a magam ura lenni, senkitől sem függni — és nem úgy viselkedni, mindig ahogy a közönség akarja, ezt szeretném“ — vallja be Rogers.

Ha egy uralkodó megelégette koronáját, visszalép és kinevezi utódját. Ha egy kereskedőt szorongatnak hitelezői, elutazik „bizonytalan időre“. Ha azonban egy filmszínésznek eszébe jutna, hogy babérain pihenjen, nem kell visszalépnie, sem eltűnnie, mert Hollywoodban elegendő utánpótlás van, mindig készen arra, hogy kinyomja azt, aki nem nyújtja a tőle telhető legjobbat. Rogers azonban nem gondol a visszavonulásra. És nem hívnák Charles Rogersnak, ha elnyomni hagyná magát. Ilyesméről nála szó sem lehet.

Mégis, nem volna pompás, egyszer úgy ebédelni egy vendéglőben, hogy ne bámuljanak az ember szájába, vagy, hogy ne kapjon irógörcsöt az ember, míg az összes étlapokat autogrammjával ellátja?

Nem volna nagyszerű, egyszer úgy csavarogni az utcákon, hogy ne fogja el ezer félelem amiatt, hogy valakit nem köszöntött, aki a köszönést elvárta volna? Mert másnap mindjárt azt mondják: „No tudja, a Rogers is egy jó alak, annyi gögöt nem láttam még emberben“.

Az is szép lenne, ha az ember megtalálná saját telefon

számát a telefonkönyvben és nem kellene a noteszében keresgélni, ha egy jóismerősének megakarja mondani legujabb számát, mert Hollywoodban a filmsztárok telefonszámaikat ha nem minden kéthétben, akkor legalább havonta egyszer megváltoztatják. Azt a sok számot, ami eddig Charles Rogersé volt, még egy számológépművész sem tudná fejében tartani. Ezenkívül nem kellene két titkárt tartani, akik 12 óránként leváltják egymást a telefontól, ahol semmi más dolguk nincs, mint szüntelen bemondani: „Sajnálom, Rogers ur nincs idehaza“. Akkor nem kellene a csengőt sem kikapcsolni, ha zavartalanul akar aludni, mert senkinek sem jut eszébe, egy közönséges halandót éjjel körül kicsengetni az ágyából.

És az a sok kérdés! „Egy havi fizetésemet feláldoznám, ha például megmenekülhetnék ettől a kérdéstől: Miért nem nősül meg?“ — mondja bizalmasan Rogers. „És egy másik havi jövedelmemet odaajándékoznám, ha többé nem kellene hallanom ezt a kérdést: Milyen nőket kedveli jobban, a szőkéket vagy a barnákat? Nem is beszélve a harmadikról: Milyennek képzelem el az ideális asszonyt?“

Rogers számára a boldogság tetőpontját jelentené, ha boxkesztyűt húzhatna, anélkül, hogy közben az arcára kellene gondolnia. De mert a filmgyárosok és a nagyközönség megegyeznek abban, hogy egy olyan arc, mely gyakorta kerül szoros érintkezésbe a boxkesztyűvel, nem ideális látnivaló, így a boxsportot is ki kell vernie a fejéből.

Ha egy filmszínész egyszer sztárrá lépett elő, akkor a közönség állandóan látni kívánja és így ha Charles Rogers egyik filmjével elkészül, akkor a Paramount filmgyár igazgatói, ahová szerződése köti, máris találnak és előkészítenek számára új témát.

A közönség Charles Rogers filmeket akar látni és így előfordul az, hogy egy bizonyos fiatalember, akinek strandháza van, amelyet nagyon szeret, csak két-három hetenként egyszer lakhatik benne. Hogy ő, akinek gyönyörű villája van a Boverly Hillsben, csak pár órát tölthet benne naponta, éppen csak míg alszik, vagy átöltözik. Hogy az az ember, aki nagyon büszke pezsgőszínű sportkocsijára és akinek nagy örömet okoz, ha maga vezethet, nem képes naponta husz-harminc percnél többet a volán mellett tölteni és pedig hazulról a műteremig és este ugyanazon az úton vissza. Igen, az aranyos kedvenc, aki felé ezer meg ezer leányzív dobog szüntelen, nem ér rá arra, se hogy szerelmes legyen.

Rogers visszavonulhatha a filmtől. A közönség elég hamar elfelejtené. Amerika találna egy újabb „jópajtást“. Akkor bolyonghatna az uccákon, anélkül, hogy egyellen pillantás követné. Akkor minden telefonkönyvben ott lehetne a neve. Szabadfolyást engedhetne boxszenvedélyének és a

— Bloch Janka szívesen válaszol a hozzáintézett kérdésekre felvilágosítással az Erdélyi Élet Foto Élet rovatában.

kutya sem kérdezné, hogy egy bizonyos Charles Rogers a szökéket, vagy a barnákat szereti.

De Charles Rogers nagy fiatalsága dacára tisztában van azzal, hogy alapjában véve nagyravágyó és hogy egy munkaszerető léleknek csak egy orvossága van: Dolgozni. Ő a filmnek szentelte ifjúságát. A visszavonulás nem volna gyönyör a számára, ha el is fogja sokszor a vágyódás, hogy bár ne lenne Charles Rogers, a Paramount sztárja — Amerika jópajtása — hanem csak ő maga.

FILMHIREK

Jannings királtszerepre készül és krumplit kapál. Janningsot, aki ezidőszertint St. Wolfgangban nyaral, felkereste egy újságíró.

Jannings örömmel mutatta be vendégének villáját, amelyet csak nemrégiben vásárolt. Fritzi Massary hívta fel figyelmét erre a villára, amely egy erdő közepén s egyben tó partján is fekszik. Az idegenek szeme előtt valósággal elrejtett helyen a művész zavartalanul élvezheti pihenőjét, amely voltaképpen sok fáradságot is jelent. Jannings ugyanis szenvedélyes kertész és rendkívül büszke arra, hogy a parkban minden az ő ültetése. Kora reggel kel fel és vagy a parkban, vagy a veteményes kertben munkálkodik. Az újságíró látogatásakor krumplit kapált. Kertészkedés után feleségével halászni indul. Sikeres halászat után következik az ebéd, majd kevés pihenés és azután tanulás. Új szerepét tanulja Jannings. Karl Zuckermann darabjában VII. Károly királyt alakítja, aki welsi herceg korában a legnépszerűbb alakja volt Európának.

Amerikában újra megindult a filmgyártás. Az európai filmek térhódítása miatt és a hangosfilm bizonytalan üzleti eredményei következtében, az amerikai filmipar lecsökkentett üzemmél dolgozott. Esztendőig tartott ez a nyugalmi állapot, a hollywoodi filmgyáraknál. Nem tudták kitapasztalni, hogy milyen filmek kellenek az európai közönségnek. Míg az amerikaiak a közönség izlései után kutattak, azalatt az európai filmgyárak megerősödtek és kiszorították a hollywoodi gyárak producióit. Az általános európai válság következtében az idén az európai filmgyárak is csökkentett üzemmél kezdték meg a szezont. Ezt az alkalmat kihasználták az amerikaiak, akik egymásután dobják az európai piacra jó filmjeiket.

Eltűnik a Fox név? William Fox bukása után vállalata megtartotta a régi nevet. Eredetileg Fox-Case volt a címe, aztán Fox-Hearst. A legújabb terv szerint Movietone lesz a hivatalos jelzés s a Fox nevet egészen elhagyják.

Savoir-film készül. Alfred Savoir „A nagyhercegnő és a szobapincér” vígjátékából scenáriumot írt. A scenárium elkészült s néhány nap múlva a joinvillei stúdióban a felvételeket megkezdik.

Hipolyt a Hunnia-filmgyár legújabb alkotása. A Hipolyt egy lakáj neve, akit Csontos Gyula játszik. A téma pedig a lakájnak egy parvenü családnál lezajló élete. Kabos Gyula

és Haraszty Mici alakítják a parvenü házaspárt. Mellettük Gózon, Gárdonyi, Zátony Kálmán, Szenes Ernő jutottak hálás szerepekhez. Egy fiatal lány szerepében Fenyvessy Éva mutatkozik be a filmközönségnek. A film két verzióban, magyar és német nyelven készül. Rendezője: Székely István, egy eddig Berlinben dolgozott magyar rendező.

Eisenstein Mexikó-filmje. A világhírű orosz rendező Mexikóban tartózkodik, ahol filmet készít. A kép állítólag egészen különös és rendkívüli. Az indián, a spanyol, a katonai, a forradalmár Mexikó története bizarr módon keverődik és kereszteződik a képen. Szerepelni fog az azték kultúra és az ismeretlen Mexikó mai kulturája is. A képet irtózatos hőségben, nagy nehézségek közepette csinálták. De megküzdöttek a természet és a politikai helyzet minden akadályával.

„Szian-Csu-Fa“-mozi. A „Szian-Csu-Fa“-mozi nem Kinában van, hanem orosz földön. Az egyik nagy moszkvai mozi kapta ezt a napokban. Szian-Csu-Fa, akinek tiszteletére és emlékére nevezték el a filmszínházat, a kínai kommunista párt titkára volt. Nemrégiben agyonlőtték.

Sztárok a Rivierán. Chevailier a Rivierán pihen, felesége Yvonne Vallée társaságában szokott mutatkozni. Csendesen él, egyelőre nem akar fellépni, de a minap valamelyik kaszinóban ravették, hogy énekeljen. A Kaszinó igazgatója mégis tízezer frankos csekket juttatott neki. Chevalier olykor meglátogatja Gloria Swansont, aki Párizsban megoperáltatta magát és azután a Rivierára utazott. A sztárok a főhadiszállásuk Juan-les-Pins-ben van. Maurice Chaplin szintén a Rivierán üdül; most néhány napra felruccant Párizsba, Versaillesba. Juan-les-Pins-ben tartózkodik Sztarevics, a világhírű trükkfilm készítő is.

Chevalier, mint D'Artagnan. Lubitsch „Három testőr“ filmet készít elő D'Artagnant Chevalier fogja benne alakítani.

A film-Donjuan botrányos válópöre. A losangelesi törvényszék most mondott ítéletet John Gilbertnek, a híres filmstárnak a válóperében. Ina Claire, a filmszínész szép szőke felesége, maga is ismert színésznő, egy évvel ezelőtt adta be a válópert a férje ellen. Szerelmi házasságot kötöttek és évekig a legnagyobb egyetértésben éltek. A válóperi aktákból az derül ki, hogy a művészpár házassága csak a külvilág részére volt boldog. A válókereset hangoztatja, hogy a magánéletben John Gilbert éppen az ellenkezője azoknak a hódító figuráknak, amelyeket a filmekben alakít. A bíróság helyt adott az asszony érveinek és kimondta a válást.

Az angol filmgyártás statisztikája. Londonban most publikálták az elmúlt szezon filmgyártásának a statisztikáját. Kiderült, hogy 32 atelierben lehet beszélőfilmet készíteni. Egyszerre 40 hangosfilm forgatható Angliában. A filmgyáraknak 1682 szerződötetett tagja van és 10.800 színész és színésznő kapott kívül szerepet a múlt szezonban mint magánszereplő és statiszta.

— **Jakobi Gyula** dentista augusztus hóban rendel délelőt 9—12-ig, délután 4-től fél 7-ig.

A kimutatás nagy elégtétellel állapítja meg, hogy az angol filmgyártás már fedezi a szükséglet jelentős részét. Így a birodalom területén működő 3800 nagy filmszínház közül átlagban 900 Angliában készült filmet játszik.

Bolváry Gézának négy filmje lesz az újévadban. Időrendben az első: Mona Lisa elrablása. Akik látták dicshimnuszokat zengenek róla Főszerepben Willy Forst játszik.

Hamlet hangosfilm? Arthur Dent a london-elstreei stúdióban Hamletet hangosfilmre akarja vinni. Douglas Fairbanks és Mary Pickford kísérlete a Makrancos hölgygel nem igen vált be. A kísérlet Hamlettel még kockázatosabb. Legalább is Angliában, ahol Shakespeareat a nagyközönség félig sem áhítja úgy, mint Németországban, vagy nálunk.

Ismeretlen szereplők filmje. Hollywoodban D. W. Griffith, a hírneves rendező, oly filmre készül, amelyben egyetlen ismert színész, vagy színésznő sem játszik. A filmnek csupa ismeretlen szereplője lesz. Az amerikai közönség ugyan nagyon kívánja az ismert neveket, de ugylátszik, Griffith talált pénzembert, aki bizik a szimatjában.

Hölgyeim és uraim, — heti hireinket közöljük

— Évek óta hangoztatja az Erdélyi Élet, hogy az aradi strand homokja melegágya a különféle betegségeknek és sohasem lehetett összetéveszteni a Palm-Beachi plage-al. Szegény W. Lissem / Iluska tragikus halálával végre talán megnyugvást hoz a strandkedvelőknek, amennyiben Arad orvos-polgármestere életbe lépteti az elmúlt rezsím által elhanyagolt életbevágóan szükséges egészségügyi intézkedéseket. W. Lissem Iluska halála osztatlan részvételt keltett az egész városban.

— *Más.* Az elmúlt napokban hézagpótló rendeletet küldött Aradra is a közlekedési minisztérium. Ezentul az utazó közönségnek nem kell Bukaresthez fordulnia a vasuti bérletekért, mert azokat a Wagons Lits Cook irodák is kiállíthatják minden különösebb eljárás nélkül — öt perc alatt. Itt említjük meg, hogy a Wagons Lits Cook megismétli párisi társasutazását. Az előző kiránduláson Aradról többek között Cotoiu Romulus dr. és felesége, valamint Trailescu Ionel dr. iparkamarai titkár feleségével is résztvettek. Az utazási feltételek meglepően kedvezők. Erre vonatkozó felvilágosításokat készséggel nyújtja menetjegyiroda vezetősége.

— *Más.* Báró Neuman Károly dr. nagyiparos családjával Sils-Márián (Svájc) nyaral. Faragó Rezső bankigazgató családjával Salzburgba utazott, ugyancsak ide indult Weil Ede vállalati igazgató is családjával. — Mairovitz Márton farmelő familiájával a Semmeringen üdül, itt vannak még Aradról Goldschmidt Sándorné, Fodor Gyula és neje, valamint Schreyer Viktorné.

— *Más.* Dr. Premingerné Deutsch Mancsi viruló szépségében családja látogatására Aradra érkezett.

— *Más.* Véglegesen eltávoztak Aradról Hegyi György és felesége. Mint ismeret s, Párisban telepednek le, ahol minden valószínűség szerint egy modern cukrászdát nyitnak. Barátok és ismerősök őszinte szerencsekívánatai kísérik új hazájukba a szimpatikus fiatal házaspárt. Végleg eltávozott Aradról családjával Mayrovits I. Valér vállalkozó is. Arco-i vállalkozásával kapcsolatban lapunk legközelebbi számában beszámolunk olvasóinknak.

— *Más.* Rosenberg, a Nasici elnökigazgatója súlyos betegen fekszik Budapesten, állapotában már némi javulás mutatkozik. Itt említjük meg, hogy Kemény György, a Lomási Erdőipar rt. ügyvezető igazgatója Semmeringen eltöltött szabadságáról hazaérkezett.

— *Más.* Alaptalan hajszát indítottak meg Moga Romulus dr. Arad rendőrkesztora ellen. A felsorakoztatott vádak annyira szemenszedettek, hogy már születésük pillanatában önmagukban összeomlottak.

— *Más.* A Primus fehérneműkészítő üzem helyiségét a volt Deák Ferenc-uccából a volt Szabadság-tér 17. szám alá helyezte. Arad közönsége gyorsan felkarolta ezt a vállalatot, mely izléses és olcsó munkáival valóban ki is érdemelte a bizalmat.

— *Más.* Élénk feltűnést keltett az elmúlt héten, hogy az aradi Butorszövetkezet ~~nem engedte a~~ a Városhálya elszállítani a Budapestre költözött Leölkes Béla biztosítási vezérigazgató butorait. Tartozunk az igazságnak annak megállapításával, hogy a butorvállalat minden ellenkező híreszteléssel szemben az utolsó percig sem feledkezett meg a kereskedői előzékenységről. Hogy mégis előfordult a sajnálatos differencia, az kizárólag a vezérigazgató feledékenységének tulajdonítható. A vezérigazgató családja az utolsó napon is megigérette a vállalat ügyvédjének — dr. Hoffmann Lajosnak, hogy kiegyenlíti számláját, erről azonban — valószínűleg az utazási előkészületek lázában — nem történt intézkedés. A kényes ügy happy and-jeként minden jóra fordult: Leölkes vezérigazgató táviratilag átutalta a pénzt, — ezt megelőzően azonban a vállalat már vissza is vonta a szállítási tilalmát.

— *Más.* Jellemző egynéhány biztosítási intézet üzletpolitikájára a Gálló-féle gyujtogatási mesejáték, amelyben a főszereplő biztosítók egész fantáziaraktárukat igénybe vették, hogy kibújjanak a fizetési kötelezettség alól. A jelekből következtetve előre látható a kedvező ítélet, melyet bizonyára kifelejtenek majd hangzatos prospektusaikból a biztosító tüzijáték rendezők.

— *Más.* Ugylátszik az aradi szódavíz-kartellnek sikerült kihuznia a nyarat, — nem valószínű azonban, hogy felháborító árdragításukat Radu dr. polgármester őszig prolongálná.

— *Más.* Aradváros interimár bizottsága mult heti be-

jelentésünk alapján elrendelte a vizsgálatot a színházépület renoválása ügyében.

— *Más.* A súlyos pénzügyi válságnak megfelelően a hitelezők annyira kimélik az adókat, hogy már azt sem engedik, hogy adósságot csináljanak.

— *Más.* A kivételes állapotok helyett elkelnének a bévételes állapotok.

— *Más.* Rövidlejáratu kölcsönt bonyolítottak le a Dácia kávéházban. Egy közismert tarchamüvész száz lei kölcsönt kapott két napra a főpincértől.

— *Más.* Egy váradi bank bejáratánál tábla figyelmezteti a kerékpárosokat, hogy az előcsarnokba bicikliket bevinni tilos. Egy áldott rossz szívről ismert uzsorás észrevétlenül a következőket írta a táblára: „Hát betétet?”

— *Más.* Egy aradi polgár nap-nap után feljárogat mostanában a városházára. Ez feltűnt egy ismerősének, aki megkérdezte, hogy mi járatban van naponta a torony alatt? — Élvezem, hogy Luțai polgármester nincs már itt, — hangzott a jóízű válasz.

— *Más.* Vajjon mennyibe kerülne a kenyér, ha a búzát egészen ingyen adnák?

Hölgyeim és uraim... heti hireink közlését befejeztük.
Speaker.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek.

Vojtek gyógyszer-tár

MINT HÁBORU ELŐTT „Pilsner Urquell“

a versenytárs nélküli sör, poharanként direkt a hordóból frissen csapolva a

„D A C I A“ ÉLTEREM ÉS KÁVÉHAZBAN KAPHATÓ

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-ucca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

Villanyszerelés,
kerékpár stb. javítása

E. N Á V R Á D Y

villanyszerelő és műszerész
Arad, str. Bratianu 3. (Weitzer-u.)

**Prima bükk és
gyertyántüzifa**

vagontételben legolcsóbban
Feiner Farkas fater-
melőnél prompt szállítás-
ra kapható. Telefon 7—14.

Vidéki urinőknek legkényelmesebb,
ha ruhájukat

KREBS festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villa-
moshoz és a vidéki autótállomással szemben van

Arad, volt Boros Béni-tér 5! Fiók: volt Deák Ferenc-ucca 1.

Szőnyeg, függöny, stor, sezlonát-
vető, butorszövet,

brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és
tussor, paplan, kelengyevászon, **legolcsóbban**
selyem, szövet és bélésáru

„Mercanti“

szőnyeg- és divatáruházban **ARAD**, a Dácia kávéházzal szemben.

Fényképezőgép ?

friss filmek ? lemezek ?
papirook, vegyszerek ?

BLOCH H. fotoház

Arad. — Telefon 126. szám.

ÓRIÁSI KEDVEZMÉNY VEVŐIMNEK!

Nálam vett filmeket és lemezeket in-
gyen előhívom és másolom. Vidéki
rendelések azonnal elintézve. Cso-
mogolás ingyen.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközölköttek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

Ha olcsón és praktikusán akar vásárolni, úgy keresse fel

Salgóiné

bizományi üzletét

ARAD, Str. Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota, hol: közszükségleti, háztartási, alkalmi, ajándéktárgyak, antiquitások dus választékban állandóan kaphatók.

Tekintse meg a kirakatot!

Bélyegzőket olcsón, jól és azonnal készít **Stampa**
bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Fürdőcikkek nagy választékban beszerezhetők

CENTRAL

harisnya-áruházban, Bul. Regina Maria 18. sz.

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

K N A P P

gőz- és villanyerőre berendezett vállalata

volt Weitzer-uca 11.

volt Magyar-uca 10.

BUZA-ÁRAK! UJ ÁRAK!

MUZSAYNÁL

színházzal szemben

Öltöny Nyári felöltő

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény! Mielőbb bárhol vásárol, keressen fel. Mercur iparos bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemű

fűszer- és csemegeárúk

legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN

HA NINCS, AKKOR VEGYEN!

Lovrov & Co., Arad.

Kiadja az „Erdélyi Élet” Lapkiadó Vállalat